

Peace on Earth

A VELENCEI KÉPZŐMŰVÉSZETI BIENNÁLÉ MARGÓJÁRA

Maczó Péter

A médium maga az üzenet. És nem a közvetített tartalom.

MARSHALL MCLUHAN

*Viva, vagyis éld meg!
A Velencei Képzőművészeti Biennálé a világ legnagyobb művészeti szcenájának ideji mottója.*

Velence önmagában is megér egy utazást! Időben és térben kalandozhatunk... S ha az utcéll az 57. Velencei Képzőművészeti Biennálé, akkor a Szent Márk téren nyüzsgő vagy a csatornákon átívelő hidacskákon szelíző ezernyi turista helyett lát-

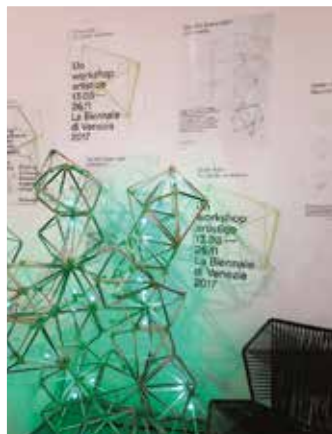
A kurátor Petrányi Zsolt és Várnai Gyula képzőművész Békét a világnak! című projektje két esszenciális képben.

hatjuk a lenyűgöző Arsenale (Velence régi hajóépítő műhelyeinek) labirintusában és a város – máskor romantikus sétákra csábító – most novemberi esőben ázó Giardini parkjának nemzeti pavilonjait... az (itt is) nyomuló turistákkal együtt.

Hajas Tibor (1946–1980) munkái az Örömök és félelmek pavilonja című szekcióban láthatók. Ez a munka 1979-ben készült, Vető János fotóival...

Olafur Eliasson Green light művészeti workshopjára invitálja a látogatókat.

Nem galamb, de Velence...

A kiállítás (kiterjedése alapján is) hatalmas, be nem látható. A látogató a kettős helyszínre szülő belépővel tudatosan vagy ad hoc kalandozhat, és kalandozhatna napokig, mert a művek ilyen dömpingjében csak impressziókat kaphatunk. Van örömteli és értő rácsodálkozás, ahol a gondolat célba jut, és csalódás is, ahol elbizonytalanodunk és az üzenetet (vajon van-e?) nem tudjuk megfejteni. *Fabényi Júlia*, a budapesti Ludwig Múzeum igazgatója volt a magyar pavilon pályázatának

biztos. A tucatnyi terv közül a zsűri *Várnai Gyula* (és Petrányi Zsolt kurátor) projektjét választotta: *Peace on Earth!*

A bírálók szerint (idézem) a hidegháborús korszak egyik utópiáját, a világbéke eszméjét helyezi a jelen megváltozott viszonyai közé, egy többperspektívájú reflexiós folyamatba ágyazva... kellően figyelemfelkeltő és befogadható: a bemutatás módja markáns, jól dekodolható és egymással összefüggő vizuális elemekből áll...

Nos a nyitókép – a pavilon ívelt,

kóskárolyos kapuján belépve – (majdnem) igazi retro: egy, a Dunaújváros legmagasabb épületét díszítő 1958-as (e célra utángyártott) neon mása fogad (fáradt galambbal lekonyuló olajággal), amelyhez a kiállítás installációs kiegészítéseként, a 60-as éveket idézően, sok ezernyi jelvényből, kitűzőből aprólékos gondossággal kreált szivárványszínűre fújtt szivárványív társul.

Távolabb, torzóként egy korabeli óriáskerék földet ért kabinja látható.

A chicagói McArthur Binion gyönyörű festményei tipográfiai kompozíciók is.

A prágai Lubos Plyn ínyenc grafikái.

Erwin Wurm ötlete inspirálta a nézőket.

A francia pavilon zenei központjában csodálatos fa burkolat, tér és ritmus egyszerre. Xavier Veilhan, Studio Venezia – hirdeti az igényes tipográfia. Zenei élményeket kínál.

Ha nem is ready-made, de déjá vu – ...ha már nemzetközi biennálé – azaz internacionális. *Brigitte Franzen*, az aacheni Peter und Irene Ludwig Stiftung ügyvezető igazgatója elmondta: *Várnai Gyula kiállítása utópiákról szól, miközben a média, a politika folyton utópiákat vetít elénk. Csakhogy az utópia valami mást jelent, szó szerint nem létező helyet, amely azonban a gondolatok otthona is lehet. Otthona? S vajon hol? A magyar pavilon ikonja szerint nálunk. Elgondolkozhatunk ezen.*

Főleg, ha a kiállítás címe fókuszálunk, amely valós kiegészítéssel – az eredeti szöveg szerint – így hangzik: *...és e földön jóakarati!” Lk 2,14.* Na ja. Ez volt az angyalok éneke, akik a pásztoroknak Jézus születését kommandálták. Hát ezért is gondoltam, jó lesz e cikk karácsony előtt, a menyeyi Magyarország kapujában, hol (néha épp) csak az emberi jóakarat hiányzik. A Budapesti Metropolitan Egyetem őszi szünetre időzített

velencei kirándulásán részt vett tanártársaimat kérdeztem:
 1. *Mi a véleményed a Velencei Biennáléről? (globálisan és általánosan a rendezvényről)*
 2. *Melyik volt a legjobb, legemlékezetesebb nemzet vagy kiállító, aki maradandó élményt nyújtott? (mivel és miért)*
 Erre a két kérdésre kértem a véleményüket. Írásban és egymástól függetlenül. Így nem csak a magam benyomásaira építve adom át ennek a szép utazásnak az emlékeit. Ahol a vélemények egybeesnek, olyan,

A skandinávok közös pavilonja az ember és a természet gondjaira hívja fel a figyelmet

Fent: mennybe mennék az olasz pavilon krematóriumi égett viaszszobrai

Az emberiséget mint egyre növekvő lavina fenyegeti a migráció, avagy a kommunikáció sötét gömbje... az amerikai pavilonban. Ázsia kis tigrise Korea neonfényekbe öltözött. Welcome, pole dance, free video, free narcissistic people disorder, free peep show –Take it easy–

mint egy ceruzarajz vonalai: erősítik egymást, hol elkalandoznak, ott a sokféleség kap teret. Ezzel a beszámolóval kívánunk boldog ünnepeket.

BRITTEK ANDREA

1. Összességében kellemes érzésekkel, szép élményekkel gazdagodtam, megfogott az egész biennálé hangulata, mely a múlt és a jelen kor művészeti irányzatait, az átfedések, összemosódások, kötődések rendszerének üzenetét is hordozza. Minden mindennel összefügg,

mindenhez kapcsolódhatunk, ennek értelmezése és befogadása nyitottá teszi az embereket. Nem csupán a látvány alapján lehetsz részese egy alkotásnak, élvezheted a benyomást, a gondolat áramlását, felfedezheted az üzenet megértésének örömét, hanem aktív résztvevőjeként is belenyúlhatsz, folytathatod, vagy megszakíthatod a folyamatot, de a hatása mindenképp beszippant...

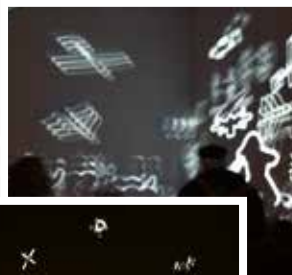
2. Számomra igen vonzóak azon munkák, melyek önma-

gukban – mind a látvány, a vizuális élmény, mind pedig az ideológiai, filozófiai üzenet által – is hatással vannak rám, megfognak, magukba zárnak, de közben fizikailag is beszippantanak, magukévá tesznek, hiszen behívnak, meginvítálnak, és részesévé válhatok én is a közös projektnek, a műnek. Az interaktív áramlás elégedettséggel és boldogsággal tölti el az embereket és a művészt, az alkotót is.

Már rögtön a Giardini központ osztrák pavilonjában *Erwin*

Az orosz kiállításról három képben...

...fény-árnyék-animáció. Valamint egy applikáció: digitális szobrok röntgenképe.

Japán egy csodás ikebana világot varázsolt a gyanútlan látogatók elé... Takahiro Iwasaki alkotása.

Wurm Egyperces Performatív szobraivá (One Minute Sculptures) alakulhatunk át, örömmel, ez semmi kétség. De közben Oroszország pavilonjában (kurátor: Szemjon Mihajlovskij művészettörténész) a fiatal művészekből álló Recycle Group a jelent és a jövőt vizsgálja. A fehérre festett tárgyak, szobrok és a megvilágítás, a hang és az együttes vizualizáció lenyűgöző hatással bír. Persze az értelmezéshez mi is kellünk, egy táblagép és a technikai vívmány segítségével

életre kelnek a töredékszobrok. Az egykori hajóépítő műhely, az Arsenale gigantikus csarnok-együttesében is remek alkotások kapnak helyet, mint például a svájci Julian Charrier: *Future Fossil Spaces* munkája. Ezeket a hatalmas, speciálisan rétegzett és metszett, több millió éves kőületeket állította fel egymáshoz szorosan, hogy óvatosan és kicsit lelassítva benünket járhassunk közöttük, megcsodálva a finoman beékelт üvegek fény- és színjátékát. Ennek szinte ellentétéként, de

legalább akkora hatással állítják meg az embereket a Fülöp-szigeteki pavilon 2,5–3 méteres szurreális festményei. Vonzó és egyben félelmetes. Persze számolatlan csodálatos illusztráció, rajz és festmény, szobor fogott meg a Giardini pavilonjaiban és az Arsenale csarnoképületeiben, vagy akár sétálva a város különböző pontjain, de talán a legnagyobb hatást a Palazzo Fortuny, azaz a Fortuny Museum (gótikus épület, egyike Velence legnagyobb palotáinak), *Intuition*

Future fossil spaces – millió éves kőületek metszeteinek oszlopcsarnoka az Arsenaleban és textil képződmények, amelyben a könyv a tudás alapvető morfójaként jelenik meg.

című kiállítása tette rám. Maga az épület is csodálatos, de a remek kurátori (Axel Vervoordt és Daniela Ferretti) válogatásnak köszönhetően lenyűgöző élményben lehet részünk. Négy szinten kapnak helyet egymás mellett több száz éves és kortárs alkotások. És itt ismét behúz a dél-koreai Kimsooja: *Archive of Mind* performans munkája, amely egy közös alkotás létrehozására, az élmény együttes átélésére invitál. Arra kér, hogy követve az utasításokat kicsit fedelkezzünk meg a

külvilágról, ülünk le a hatalmas asztal mellé, válasszunk egy darabnyi agyagot, és csak a tenyerünkben forgatva gyúrunk egy golyót. Közben engedjük el magunkat, fordulunk befelé, érezzük a taktilis élményt, és a zenei hangokon kívül ne figyeljünk semmi másra, ne használjunk semmilyen eszközt a kezünkön kívül. Ha készen vagyunk, helyezzük a golyót bárhova az asztalon, ezzel csatlakozva a többihez, kiegészítve a felületet. És működik... Kikapszol, feltölt, energizál...

GALLUSZ GYÖNGYI

1. Összbenyomásomat a 2017-es Velencei Biennálé egészéről röviden így tudnám megfogalmazni:

Anyag- és színkavalkád, kiemelkedő minőség és kézműves szakörkhöz mérhető minőség, nemes anyagok és pusztuló, értéktelen matériák. Mindez egyszerre.

Ez maga a koncepció? Talán... Mindenesetre markánsan kirajzolódik a sokféleség a látványt és a színvonalat tekintve is.

2. A nemzeti pavilonok művé-

Bernardo Oyarzun maszkokból készített installációja.

Shirin Neshat: *The Home of My Eyes* – digitális showja a Museo Correr antik szobrai közé költözött.

Alicjka Kwarde *Weltenlinie*, tükör a tükörben.

szei közül számomra az orosz *Grisha Bruskin* volt a legkiemelkedőbb, aki a műfajokat (szobrászatot, installációt, videót, hangot) és a stílusokat (ókori és modern) – erőteljes látvánnyá egyesítve, történelmi koroktól független, időtlen apokaliptikus világot idézett meg.

GÁBOR IMRE

1. A Velencei Biennáléről általában az a véleményem, hogy a látogató számára követhetetlenül hatalmas, lehetetlen egyben befogadni. A még egyéb-

ként remek munkák is elsikkadnak a hatalmas művészeti zajban. A nagy, befutott sztárok szerepeltetése teljesen felesleges (most például *Erwin Wurm* vagy régebben a *Raymond Pettibon*). Látható, hogy számukra ez már csak hakni, csuklógyakorlat, ide felfutó karriereket érdemes hozni, mint például négy évvel ezelőtt az angol *Jeremy Deller*-t. A hivatalos válaszom természetesen persze az, hogy ez egy hatalmas ünnep a képzőművészet számára. *Damien Hirst* pedig

szembeköpi a világot, csak az nem veszi észre.
2. Nekem a legemlékezetesebb pavilon a német volt. Persze beleképeztem a performance-ot is, amit sajnós csak képeken láttam. Benne van az összes emberi nyomorúság. Egyéni művészek közül a központi pavilonban *Kiki Smith* érzékeny rajzai maradtak meg erősen bennem. Tudom nagy szó, hogy beválogatták, de szerintem a magyar Hajas Tibor munkái mára igen porosnak tűntek, lehet hogy

A kiállítás vaskos katalógusa *Duchamps Mona Lisájával.*

Intuition a Palazzo Fortuny lenyűgözően gazdag gyűjteményes kiállítása antik és modern alkotásokat együtt mutat be.

A mű címe: *Galilei tojása, de tyúk helyett órára tessék gondolni, amely a mester kutatásai közé tartozott.*

Agyagból gyúrt golyók, vagyis Archive of Mind, a nyomat hagyás rítusa a dél-koreai Kimsooja performansa – a látogatókkal közös műve.

csak azért, mert régről ismerem már őket.

KOROKNAI ZSOLT

1. A Velencei Biennálé kiemelkedő hangulatú művészeti scéna ahol az általános trendek és kurátori viszonyok dominálnak. A magyar pavilonban szereplő *Peace of Earth* munka humánus „flesh-ét” számomra kiemelkedő művész Várnai Gyula installációja alkotta, ahol a Hidegháború-Dunaújváros koncepció reflexióját túl összetettnek találtam a 2017-es velencei

közegben. Külön öröm volt számomra találkozni *Csörgő Atilla*, *Clock Work*, 2017. munkájával, valamint *Hajas Tibor* budapesti Ludvig Múzeum gyűjteményéből válogatott performansz és akció fotó dokumentációival. 2. A biennálé anyagában sok helyen izgalmas területekre leltem, a kísérleti zene és a performatív jelző természetességében töltötte ki a szinte már kötelező művészettörténeti szerepét. Így nekem a francia pavilon *Xavier Veilhan* experimentális és egyben innovatív

hangstúdiójának pavilonra installált műve az egyik legemlékezetesebb alkotás.

Az 57. Velencei Képzőművészeti Biennálén 86 ország vett részt, és több mint 615 ezer látogató kereste fel a helyszíneket. Magyar szempontból a legfontosabb fejlemény, hogy több évtized után újra voltak magyar meghívottjai a kiállításnak, amelyre 120 művész kapott meghívást. ... és két év múlva? Persze addig is lesznek, akik Velence kedvéért idelátogatnak.

A Canal Grandéból kinyúló, a Ca'Sagredo Hotel falába markoló kezek Lorenzo Quinn: Support alkotásai. A globális felmelegedés veszélyeire hívják fel a figyelmet.

James Lee Byars műve a The Golden Tower nevet viseli, bár a felületes szemlélő egészen más dolgokat láthat bele...

Damien Hirst: férfaktja – egészen jól felismerhető. A művész gigantikus, néha szarkasztikusnak tűnő szobrai két külön épületben kaptak helyet.

Nem Dürer, de rinocérosz.

